

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Зброя спортивна та мисливська

ДРІБ МИСЛИВСЬКИЙ, СПОРТИВНИЙ ТА КАРТЕЧ

Технічні умови

ДСТУ 8342:2015

Видання офіційне

Київ
ДП «УкрНДНЦ»
2016

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Державний науково-дослідний інститут (ДНДІ) МВС України

РОЗРОБНИКИ: В. Барсукова, М. Бакал, В. Власов (науковий керівник), С. Гутянтов, Н. Іванілова, Т. Романова, Н. Савіна

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ ДП «УкрНДНЦ» від 21 липня 2015 р. № 74 з 2016–08–01

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ (зі скасуванням в Україні ГОСТ 7837–76)

Право власності на цей національний стандарт належить державі.
Заборонено повністю чи частково видавати, відтворювати
здля розповсюдження і розповсюджувати як офіційне видання
цей національний стандарт або його частини на будь-яких носіях інформації
без дозволу ДП «УкрНДНЦ» чи уповноваженої ним особи

ДП «УкрНДНЦ», 2016

ЗМІСТ

	с.
1 Сфера застосування.....	1
2 Нормативні посилання	1
3 Типи та розміри	2
4 Вимоги щодо безпеки	3
5 Технічні вимоги.....	3
6 Маркування, пакування, транспортування та зберігання	4
7 Правила приймання.....	5
8 Методи контролювання	6
9 Гарантії виробника.....	7
Додаток А Бібліографія.....	8

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ЗБРОЯ МИСЛИВСЬКА ТА СПОРТИВНА
ДРІБ МИСЛИВСЬКИЙ, СПОРТИВНИЙ ТА КАРТЕЧ
Технічні умови

ОРУЖИЕ ОХОТНИЧЬЕ И СПОРТИВНОЕ
ДРОБЬ ОХОТНИЧЬЯ, СПОРТИВНАЯ И КАРТЕЧЬ
Технические условия

HUNTING AND SPORTING ARMS AND CARTRIDGES
SMALL SHOT SPORTING AND BUCK-SHOT
Specifications

Чинний від 2016–08–01

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт установлює типи та розміри, технічні вимоги й методи контролювання мисливського, спортивного дробу та картечі, які використовують для спорядження мисливських патронів і патронів для стендової стрільби.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 7112:2009 Зброя спортивна та мисливська. Патрони спортивні 12-го калібру та мисливські 12-го, 16-го, 20-го, 24-го, 28-го, 32-го, .410-го калібрів. Загальні технічні умови

ДСТУ ГОСТ 15.009:2009 Система разработки и постановки продукции на производство. Непродовольственные товары народного потребления (Система розроблення та поставлення продукції на виробництво. Непродовольчі товари народного споживання) (ГОСТ 15.009–91, IDT)

ДСТУ ГОСТ 1292:2006 Сплавы свинцево-сурьмянисті. Технічні умови (ГОСТ 1292–2005, IDT)

ДСТУ ГОСТ 1293.0:2008 Сплавы свинцево-сурьмянисті. Загальні вимоги щодо методів хімічного аналізування (ГОСТ 1293.0–2006, IDT)

ДСТУ ГОСТ 6507:2009 Микрометры. Технические условия (Мікрометри. Технічні умови) (ГОСТ 6507–90, IDT)

ГОСТ 9.301–86 Единая система защиты от коррозии и старения. Покрытия металлические и неметаллические неорганические. Общие требования (Єдина система захисту від корозії та старіння. Покриви металеві та неметалеві неорганічні. Загальні вимоги)

ГОСТ 9.302–88 Единая система защиты от коррозии и старения. Покрытия металлические и неметаллические неорганические. Методы контроля (Єдина система захисту від корозії та старіння. Покриви металеві та неметалеві неорганічні. Методи контролювання)

ГОСТ 1089–82 Сурьма. Технические условия (Сурма. Технічні умови)

ГОСТ 1293.1–83 Сплавы свинцево-сурьмянистые. Методы определения сурьмы (Сплавы свинцево-сурьмянисті. Методи визначення сурми)

ГОСТ 1293.4–83 Сплавы свинцево-сурьмянистые. Методы определения мышьяка (Сплавы свинцево-сурьмянисті. Методи визначення арсену)

ГОСТ 1973–77 Ангидрид мышьяковистый. Технические условия (Ангідрид арсенуватий. Технічні умови)
 ГОСТ 3778–98 Свинец. Технические условия (Свинець. Технічні умови)
 ГОСТ 6309–93 Нитки швейные хлопчатобумажные и синтетические. Технические условия (Нитки швейні бавовняні та синтетичні. Технічні умови)
 ГОСТ 6709–72 Вода дистиллированная. Технические условия (Вода дистильована. Технічні умови)
 ГОСТ 13348–74 Сплавы свинцово-сурьмянистые. Метод спектрального анализа (Сплави свинцево-сурм'янисті. Метод спектрального аналізування)
 ГОСТ 14192–96 Маркировка грузов (Маркування вантажів)
 ГОСТ 22524–77 Пикнометры стеклянные. Технические условия (Пікнометри скляні. Технічні умови)
 ГОСТ 29250–91 Ткани льняные и полульняные грубые. Технические условия (Тканини льняні та напівльняні грубі. Технічні умови).

3 ТИПИ ТА РОЗМІРИ

3.1 Типи дробу або картечі:

ММ — дріб мисливський м'який;
 МТ — дріб мисливський твердий;
 СТ — дріб спортивний твердий;
 КМ — картеч мисливська.

В умовному позначенні типу дробу й картечі залежно від методу виготовлення вказують літери:

штампований — Ш;
 литий — Л;
 катаний — К.

Приклади умовних позначень

М'який штампований мисливський дріб № 3:
Дріб ШММ-3 ДСТУ 8342:2015

Те саме, литий:
Дріб ЛММ-3 ДСТУ 8342:2015

Твердий штампований мисливський дріб № 5:
Дріб ШМТ-5 ДСТУ 8342:2015

Те саме, литий:
Дріб ЛМТ-5 ДСТУ 8342:2015

Твердий штампований спортивний дріб № 9:
Дріб ШСТ-9 ДСТУ 8342:2015

Те саме, литий:
Дріб ЛСТ-9 ДСТУ 8342:2015

Картеч катана мисливська розміром 8,00 мм:
Картеч ККМ-8 ДСТУ 8342:2015

Те саме, штампована:
Картеч ШКМ-8 ДСТУ 8342:2015

3.2 Розміри (діаметри) дробу мають відповідати зазначеним у таблиці 1.

Таблиця 1

Тип дробу	Номер дробу							
	11	10	9	8	7,5	7	6	5
Діаметр, мм								
МТ	1,50	1,75	2,00	2,25	—	2,50	2,75	3,00
ММ	1,50	1,75	—	—	—	—	2,75	3,00
СТ	—	—	2,00	2,25	2,40	2,50	—	—

Кінець таблиці 1

Тип дробу	Номер дробу							
	4	3	2	1	0	00	000	0000
	Діаметр, мм							
МТ	3,25	3,50	3,75	4,00	4,25	4,50	4,75	5,00
ММ	3,25	3,50	3,75	4,00	4,25	4,50	4,75	5,00
СТ	—	—	—	—	—	—	—	—

3.3 Розміри (діаметри) картечі мають відповідати такому ряду, мм: 5,25; 5,60; 5,70; 5,80; 5,90; 6,20; 6,50; 6,80; 6,95; 7,15; 7,55; 7,70; 8,00; 8,50; 8,80; 9,65; 10,00.

3.4 Дріб або картеч має бути відсортовано по розмірах. Змішування дробу або картечі різних діаметрів не дозволено.

4 ВИМОГИ ЩОДО БЕЗПЕКИ

Усі роботи, пов'язані з виготовленням, випробуванням і спорядженням патронів дробом або картечю, мають проводитися відповідно до чинних правил експлуатації виробництв, затверджених у встановленому порядку.

5 ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

5.1 Дріб або картеч мають бути виготовлені згідно з вимогами цього стандарту за технічною документацією, затвердженою у встановленому порядку, та відповідно до зразка-еталона згідно з ДСТУ ГОСТ 15.009.

5.2 Вимоги до матеріалів

5.2.1 Дріб або картеч має бути виготовлено з матеріалів, зазначених у таблиці 2.

Таблиця 2

Тип дробу або картечі	Матеріал
СТ, МТ, ММ, КМ	Свинець сурм'янистий згідно з ДСТУ ГОСТ 1292, або свинець згідно з ГОСТ 3778 з додаванням свинцево-арсенуватого сплаву, або арсенуватого ангідриду згідно з ГОСТ 1973, або свинець згідно з ГОСТ 3778 з додаванням свинцю сурм'янистого згідно з ДСТУ ГОСТ 1292, або сурми згідно з ГОСТ 1089 і свинцево-арсенуватого сплаву, або арсенуватого ангідриду згідно з ГОСТ 1973 у співвідношеннях, що забезпечують задану твердість і густину

5.3 Вимоги до зовнішнього вигляду

5.3.1 Дріб або картеч повинні мати правильну форму кулі з гладкою полірованою поверхнею.

5.3.2 Овальність, пласкі боки, напливи дозволено в межах допуску на виготовлення відповідно до технічної документації виробника.

5.3.3 Наявність свищів (отворів, щілин) не дозволено.

5.3.4 Мисливський дріб та картеч має бути графітовано. Спортивний дріб повинен мати нікелевий покрив. За згодою із замовником дозволено виготовлення спортивного дробу без нікелевого покриття.

5.4 Вимоги до розмірів

5.4.1 Граничні відхилення у розмірах (діаметрах) дробу й картечі мають відповідати зазначеним у таблиці 3.

Таблиця 3

Тип дробу або картечі	Граничні відхилення середнього діаметра дробу або картечі залежно від способу виготовлення, мм		
	штампування	лиття	катання
СТ	± 0,04	± 0,05	—
МТ	± 0,04	± 0,10	± 0,15
ММ	± 0,04	± 0,10	± 0,15
КМ	± 0,07	—	± 0,25

5.4.2 Товщина нікелевого покриття спортивного дробу має бути не менше ніж 0,01 мм.

5.5 Вимоги до фізико-механічних властивостей

5.5.1 Густина дробу або картечі в разі виготовлення штампуванням і катанням має бути не менше ніж $11 \cdot 10^3$ кг/м³, литтям — не менше ніж $10,4 \cdot 10^3$ кг/м³.

5.5.2 Твердість дробу й картечі має відповідати зазначеним у таблиці 4.

Таблиця 4

Тип дробу або картечі	Твердість дробу або картечі, Па (кгс/мм ²), не менше ніж		
	штампування	лиття	катання
СТ без нікелевого покриття	$156,8 \cdot 10^6$ (16)	$156,8 \cdot 10^6$ (16)	—
МТ	$127,4 \cdot 10^6$ (13)	$127,4 \cdot 10^6$ (13)	$98 \cdot 10^6$ (10)
ММ, КМ	$58,8 \cdot 10^6$ (6)	$58,8 \cdot 10^6$ (6)	$49 \cdot 10^6$ (5)

5.5.3 Дріб і картеч, що ними споряджено патрони, мають забезпечувати балістичні показники патронів згідно з ДСТУ 7112.

6 МАРКУВАННЯ, ПАКУВАННЯ, ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ

6.1 Маркування

6.1.1 На кожне пакування має бути нанесено незмивною фарбою маркування або наклеєно етикетку із зазначенням:

- назви або знака для товарів і послуг підприємства-виробника;
- номера партії;
- назви, типу, групи й розміру дробу або картечі;
- позначення цього стандарту;
- маси дробу або картечі в мішку;
- дати виготовлення;
- гарантійного строку.

6.1.2 Маркування виконують згідно з ГОСТ 14192.

6.1.3 Маркування має залишатися розбірливим під час транспортування й зберігання дробу або картечі в умовах, установлених цим стандартом і технічною документацією, затвердженою у визначеному порядку.

6.1.4 У документі про якість має бути зазначено:

- масу дробу або картечі в партії;
- результати випробувань в обсязі вимог стандарту;
- висновок ВТК.

6.2 Пакування

6.2.1 Дріб або картеч пакують у міцні полотняні мішки з тканини згідно з ГОСТ 29250 або в контейнери — згідно з конструкторською документацією.

Маса дробу або картечі в мішку має бути $(5 \pm 0,05)$ кг або $(10 \pm 0,05)$ кг, у контейнері — $(1000 \pm 1,0)$ кг. За узгодженням зі споживачем допускають пакування дробу й картечі в інші види тари.

6.2.2 Мішки з дробом або картеччю має бути міцно зашито бавовняними нитками згідно з ГОСТ 6309.

6.3 Транспортування

6.3.1 Дріб або картеч у пакованні можна транспортувати будь-яким видом транспорту на будь-які відстані за умови унеможливлення попадання вологи.

6.4 Зберігання

6.4.1 Дріб або картеч мають зберігатися в пакованні, передбаченому цим стандартом, у неопалюваних приміщеннях з відносною вологістю повітря не більше ніж 80 %.

7 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

7.1 Для перевірки відповідності дробу або картечі вимогам цього стандарту проводять приймально-здавальні й періодичні випробування.

7.2 Дріб або картеч для приймання подають партіями. Партія має складатися з дробу або картечі одного типу й розміру та супроводжуватися одним документом.

7.3 Дріб або картеч подають у пакованні.

7.4 Приймально-здавальні випробування

7.4.1 Приймально-здавальні випробування проводять в обсязі й послідовності, зазначених у таблиці 5.

Таблиця 5

Назва перевірки	Номер пункту		Обсяг вибірки
	технічних вимог	методів випробувань	
1 Перевірка зовнішнього вигляду мішків з дробом або картеччю, правильності маркування етикетки	6.1, 6.2	8.1	2 % одиниць пакування (упакованих мішків), але не менше ніж три одиниці від партії
2 Перевірка зовнішнього вигляду дробу або картечі	5.3	8.1	Не менше ніж 100 шт., відібраних з різних місць
3 Перевірка розмірів дробу або картечі	3.2, 3.3, 5.4.1	8.2	0,1 % за вагою від партії, але не менше ніж 0,5 кг, відібраного з різних місць
4 Визначення твердості дробу або картечі	5.5.2	8.4	Не менше ніж 5 шт., відібраних з різних місць

7.4.2 Результати приймально-здавальних випробувань вважають задовільними, якщо дріб або картеч, піддані випробуванням, відповідають вимогам цього стандарту.

7.4.3 Якщо під час випробувань буде виявлено дріб або картеч, що не відповідають вимогам цього стандарту, проводять повторні випробування на подвоєній вибірці від партії.

У разі незадовільних результатів повторних випробувань усю партію дробу або картечі вважають бракованою.

7.5 Споживач може перевіряти якість дробу й картечі, при цьому обсяг і послідовність перевірки мають відповідати вимогам цього стандарту.

7.6 Періодичні випробування

7.6.1 Періодичним випробуванням один раз у квартал піддають дріб і картеч, що мають позитивні результати приймально-здавальних випробувань.

7.6.2 Періодичні випробування дробу й картечі проводять в обсязі, зазначеному в таблиці 6.

Таблиця 6

Назва перевірки	Номер пункту		Обсяг вибірки
	технічних вимог	методів контролювання	
1 Визначення масової частки сурми й арсену	5.2.1	8.7	Від прийнятої ВТК партії 0,1 % за вагою, але не менше ніж 0,25 кг, відібраних з різних місць
2 Визначення густини дробу й картечі	5.5.1	8.3	Від прийнятої ВТК партії 0,1 % за вагою, але не менше ніж 0,25 кг, відібраних з різних місць
3 Балістичні показники	5.5.3	8.8	Обсяг вибірки згідно з ДСТУ 7112

7.6.3 Якщо під час випробувань буде виявлено дріб або картеч, що не відповідають вимогам цього стандарту, проводять повторні випробування на подвоєній вибірці від партії.

У разі незадовільних результатів повторних випробувань усю партію дробу або картечі вважають бракованою.

8 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

8.1 Перевірку якості пакування й маркування дробу й картечі проводять зовнішнім огляданням.

Контроль зовнішнього вигляду дробу й картечі відповідно до 5.3 проводять зовнішнім огляданням і порівнянням з еталонними зразками, при цьому дріб або картеч мають бути розсипані на аркуші білого паперу або склі білого (молочного) кольору. Перевіряють зовнішній вигляд нікельованого дробу згідно з ГОСТ 9.301.

8.2 Контроль на відповідність вимогам до розмірів дробу або картечі

8.2.1 Контроль розмірів дробу й картечі відповідно до 3.2 і 3.3 проводять мірними лінійками, розрахованими на одночасне вимірювання 20 дробин або картечин.

Від кожної десятої партії мікрометром згідно з ДСТУ ГОСТ 6507 перевіряють 20 дробин.

8.2.2 Для дробу або картечі, виготовлених штампуванням, під час вимірювання мірними лінійками на 20 дробин або картечин допустимі відхилення від установленого розміру, в міліметрах, не більше ніж: для дробу — $\pm 0,8$; для картечі — $\pm 1,4$.

8.2.3 Для дробу, виготовленого литтям, під час вимірювання мірними лінійками на 20 дробин допустимі відхилення від установленого розміру, в міліметрах, не більше ніж: для дробу мисливського — $\pm 2,0$, для дробу спортивного — $\pm 1,0$.

8.2.4 Для картечі, виготовленої катанням, під час вимірювання мірними лінійками на 20 картечин допустимі відхилення від установленого розміру не більше ніж $\pm 5,0$ мм.

8.2.5 Перевірку дробу або картечі відповідно до 5.4.3 проводять згідно з технічною документацією, затвердженою у встановленому порядку.

8.3 Метод контролювання густини дробу або картечі

8.3.1 Для контролювання густини дробу або картечі відповідно до 5.5.1 застосовують таке обладнання та розчини:

- пікнометр місткістю 50 мл — згідно з ГОСТ 22524;
- ваги лабораторні;
- вода дистильована — згідно з ГОСТ 6709.

8.3.2 Проведення випробувань

Зважують 100 г дробу або картечі з абсолютною похибкою до 0,002 г, поміщають у пікнометр, заливають дистильованою водою нижче позначки на 1 см, витримують за температури (20 ± 2) °C протягом 15—20 хв, після чого доводять об'єм води до позначки в пікнометрі й зважують.

8.3.3 Оброблення результатів

Густину дробу або картечі ρ , кг/м³, обчислюють за формулою:

$$\rho = \frac{\rho_v m_1}{m_1 + m_2 - m_3},$$

де ρ_v — густина дистильованої води, кг/м³;

m_1 — маса дробу або картечі, кг;

m_2 — маса пікнометра з дистильованою водою, кг;

m_3 — маса пікнометра з дробом і дистильованою водою, кг.

Проводять два паралельних випробування, за результатами яких обчислюють середнє арифметичне.

8.4 Метод контролювання твердості дробу або картечі

8.4.1 Визначення твердості дробу або картечі відповідно до 5.5.2 проводять на приладі ПМТ-3 «Мікротвердомір» чи будь-якому іншому приладі, призначеному для вимірювання твердості матеріалів алмазною пірамідкою (за Віккерсом).

8.4.2 Твердість перевіряють на поверхневій площадці зразка дробу або картечі за розміром відбитка, який залишить алмазна піраміда за навантаження 100 г протягом 90 с.

8.4.3 Підготування до випробувань

Для приладу визначають ціну поділки барабана гвинтового окуляра-мікрометра E .

Зразок дробу або картечі закріплюють пластиліном на планці приладу та за допомогою ручного преса сплющують до утворення на ньому поверхневої площадки діаметром (0,7—1,0) мм.

8.4.4 Проведення випробувань

Установлений на планці зразок поміщають на предметний столик приладу, фокусують мікроскоп на поверхні зразка, повільним і плавним поворотом руків'їв приладу доводять алмазну піраміду до поверхні зразка й потім виконують навантаження.

Після зняття навантаження вимірюють діагональ відбитка та множать її на ціну поділки барабана гвинтового окуляра-мікрометра.

8.4.5 Оброблення результатів

Для кожного виміру твердість (H), кгс/мм², обчислюють за формулою:

$$H = \frac{1854 P}{D^2},$$

де P — навантаження, гс;

D — діагональ відбитка, мк.

На кожному зразку виконують не менше ніж три виміри та обчислюють середнє арифметичне.

8.5 Контроль товщини нікелевого покриття дробу виконують згідно з ГОСТ 9.302.

8.6 Контроль маси дробу або картечі відповідно до 6.2.1 виконують зважуванням на вагах з точністю до 0,01 кг.

8.7 Масову частку сурми й арсену в дробі або картечі визначають згідно з ДСТУ ГОСТ 1293.0, ГОСТ 1293.1, ГОСТ 1293.4 або ГОСТ 13348.

8.8 Балістичні випробування дробу й картечі мають проводити згідно з ДСТУ 7112.

9 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

9.1 Виробник має гарантувати відповідність дробу й картечі вимогам цього стандарту за умови дотримання споживачем правил зберігання й транспортування, установлених цим стандартом.

9.2 Гарантійний строк — 12 місяців від дня продажу в торговельній роздрібній мережі, а для постачань неринкового споживання — 2 роки від дня одержання споживачем.

ДОДАТОК А
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 ДСТУ 1.5:2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів
- 2 ДСТУ 2887–94 Пакування та маркування. Терміни та визначення
- 3 ГОСТ 7837–76 Дробь охотничья, спортивная и картечь. Технические условия
- 4 Блюм М. М., Шишкин И. Б. Охотничье ружье. — М. : Лесная пром-сть, 1983. — 215 с.
- 5 Російсько-український словник наукової термінології: Математика. Фізика. Техніка. Науки про Землю та Космос / В. В. Гейченко, В. М. Завірюхіна, О. О. Зеленюк та ін. — К. : Наукова думка, 1998. — 892 с.

Код УКНД 65.145; 97.220.99

Ключові слова: вимоги, випробування, дріб, зброя, картечь, патрон, шрот.

Редактор **Н. Кунцевська**

Верстальник **В. Мультян**

Підписано до друку 28.07.2016. Формат 60 × 84 1/8.
Ум. друк. арк. 1,39. Зам. Ціна договірна.

Виконавець

Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр
проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»)
вул. Святошинська, 2, м. Київ, 03115

Свідоцтво про внесення видавця видавничої продукції до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції від 14.01.2006 серія ДК № 1647